

نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان از دیدگاه مدیران و کتابداران این کتابخانه‌ها

غلامرضا حیدری^۱

فرزانه قنادی نژاد^۲

مرضیه سقائی طلب^۳

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی و دسته‌بندی نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان و تعیین اولویت‌های پژوهشی از میان نیازهای شناسایی شده از دیدگاه مدیران و کتابداران این کتابخانه‌هاست.

روش: این پژوهش که به روش پیمایشی انجام شده است، به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی و تحلیلی است. جامعه پژوهش شامل کلیه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان است که با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای-تصادفی، حجم نمونه ۱۶۹ نفر بدست آمد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آمار توصیفی شامل فراوانی، میانگین و انحراف معیار و آمار استنباطی شامل تی مستقل انجام گرفته است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی شامل ۹ محور اصلی و ۱۰۰ موضوع پژوهشی بوده‌اند. مهم‌ترین محورهای پژوهشی مربوط به «مطالعات کتابخانه‌های عمومی» با میانگین ۴/۹۷، «مطالعات مربوط به کاربران» و «فناوری اطلاعات» با میانگین ۴/۷۹ و «مدیریت و بخش اداری» با میانگین ۴/۰۷ بوده‌اند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که موضوعات تازه و کاربردی، موضوعات مبتنی بر آینده و موضوعات مرتبط با فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی برای انجام پژوهش‌های آینده‌ی کتابخانه‌های عمومی دارای اولویت بیش‌تری هستند.

کلیدواژه‌ها: نیازهای پژوهشی، اولویت‌های پژوهشی، کتابخانه‌های عمومی، مدیران، کتابداران.

تاریخ ارسال مقاله: ۱۳۹۵/۰۴/۱۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۵/۲۵

ghrhaidari@gmail.com

^۱ معاون گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز (نویسنده مسئول)

f_ghanadinezhad@yahoo.com

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

marziyeh.saghaietalab1394@gmail.com

مقدمه

امروزه پژوهش جزء جدایی ناپذیر برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌ها، به ویژه سازمان‌های پیشرو شده است. هر سازمانی برای ادامه‌ی حیات خود و کسب موفقیت در رقابت سازنده با سازمان‌های مشابه و هم‌چنین، به منظور جلب رضایت مشتری و کسب سود، نیازمند توجه به امر پژوهش است. بر مبنای همین واقعیت، بسیاری از سازمان‌های صنعتی و تجاری که نگاه انتفاعی دارند، واحدی به نام تحقیق و توسعه ایجاد کرده‌اند تا با پشتوانه‌ی آن بتوانند بیش‌تر و بهتر از قبل تولید کنند و به محصولات خود کیفیت ببخشند و بازار خود را حفظ نمایند (فتاحی و دیگران، ۱۳۹۳). کتابخانه‌های عمومی نیز تابع همین شرایط هستند؛ لذا برای تحقق اهداف، رسالت‌ها و به طور کلی برای تداوم حیات خود نیازمند توجه به امر پژوهش هستند.

مسائل و مشکلات بسیاری در کتابخانه‌های عمومی وجود دارد که انجام پژوهش درباره‌ی آن‌ها می‌تواند به حل این مشکلات کمک کند و تا زمانی که مسائل و مشکلات اساسی آن‌ها شناسایی نشوند، صرف هزینه و زمان جهت انجام پژوهش، به معنی اتلاف منابع انسانی و مالی خواهد بود. هدف نهایی کتابخانه‌های عمومی ارائه‌ی خدمات اطلاعاتی مؤثر به اقشار مختلف جامعه است، بنابراین پژوهش‌هایی که برای این سازمان انجام

می‌گیرند، می‌توانند نقش بسزایی در ارائه‌ی خدمات کیفی و متناسب با نیازهای اطلاعاتی کاربران، داشته باشند و در نتیجه موجب جذب بیش‌تر مخاطبان به سوی این کتابخانه‌ها شوند.

فتاحی و دیگران (۱۳۹۳) معتقدند که با پژوهش می‌توان به آسیب‌شناسی مسائل اساسی کتابخانه‌های عمومی پرداخت؛ یافته‌های پژوهشی، این سازمان را قادر می‌سازد مسیر و روند فعالیت‌های خود را در هر نقطه بررسی کند و با کنکاش علمی، مسائل متعدد و متنوعی را که پیش روی آن‌هاست، تجزیه و تحلیل کنند. برآیند این بررسی، انتخاب بهترین و مطمئن‌ترین و اصولی‌ترین راه ممکن برای حل مسئله در هر نقطه از مسیر فعالیت‌ها خواهد بود. یکی از مهم‌ترین ضرورت‌های پژوهش برای کتابخانه‌های عمومی، وجود مشکلات و مسائل جاری ناشی از نبود اطلاعات و پشتوانه‌های تحقیقاتی است (سالاری، ۱۳۷۹). انجام پژوهش‌های کاربردی، این امکان را به مدیران کتابخانه‌های عمومی می‌دهد که به صورت صحیح‌تر و دقیق‌تر تصمیم بگیرند که این امر ضمن صرفه‌جویی در هزینه و زمان، باعث می‌شود که فعالیت‌های این سازمان با صحت و دقت بیش‌تری انجام گیرند.

باید توجه داشت که در حال حاضر، همه‌ی پژوهش‌هایی که در حوزه‌ی کتابخانه‌های عمومی انجام می‌گیرند، از کارایی لازم برخوردار نیستند. شماری از پژوهش‌ها اثربخشی لازم را ندارند و متناسب با نیازهای پژوهشی این سازمان نیستند. تعدادی از پژوهش‌ها کاربردی نبوده و از نتایج و یافته‌های آن‌ها در جهت رفع مشکلات موجود در کتابخانه‌های عمومی استفاده نمی‌شود. تکراری بودن شماری از پژوهش‌ها، از ناتوانی پژوهشگران در یافتن موضوع مناسب و کاربردی برای انجام پژوهش‌ها، حکایت دارد. از این رو، به نظر می‌رسد در چند دهه‌ی اخیر، قلمرو پژوهش ایران دچار کاستی‌های فراوانی بوده است (دیانی، ۱۳۸۷؛ فتاحی، ۱۳۸۸؛ فتاحی، ۱۳۹۰؛ فتاحی، بگلو، آخشیک، ۱۳۹۳).

به نظر می‌رسد، ریشه‌ی شماری از این کاستی‌ها و مشکلات را می‌توان در نامشخص بودن نیازهای پژوهشی و عدم توجه به اولویت‌های پژوهشی در کتابخانه‌های

عمومی دانست. بودجه‌ی اختصاص یافته به بخش پژوهش، در کشور ما اندک است و از همین مقدار کم هم به صورت بهینه استفاده نمی‌شود. هم‌چنین به دلیل محدودیت منابع در بخش پژوهش، نیاز به انجام نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی جهت مدیریت منابع و بهره‌گیری مؤثر از پژوهش‌ها کاملاً محسوس است. کوکرم (۱۳۹۴) در روزنامه‌ی جام جم آنلاین اشاره می‌کند که در بررسی اعتبارات پژوهشی کشور، در سال ۹۴ کمتر از نیم درصد (فقط ۰/۴۴ درصد) از درآمد ناخالص ملی کشور به پژوهش اختصاص یافت.

انجام نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی در کتابخانه‌های عمومی کمک می‌کند تا مشکلات موجود در این سازمان شناسایی شوند و از این طریق بتوان پژوهش‌های آینده را در جهت رفع این مشکلات هدایت کرد و به این ترتیب از دوباره‌کاری‌ها و اتلاف وقت و انرژی و انجام پژوهش‌های بی‌استفاده و کم‌اهمیت که در مواردی با صرف هزینه و زمان قابل توجهی همراه است، جلوگیری کرد. به این ترتیب پژوهش‌های آینده دارای جهت‌گیری‌های روشن‌تر و منطقی‌تری خواهند بود و بستر لازم برای به کارگیری نتایج و یافته‌های آن‌ها در جامعه فراهم می‌شود.

پژوهش حاضر در صدد شناسایی اولویت‌های پژوهشی در کتابخانه‌های عمومی از طریق سنجش نیازهای این کتابخانه‌ها از دیدگاه مدیران و کتابداران این کتابخانه‌ها است تا به این ترتیب موضوعاتی که برای پژوهش اولویت بیشتری دارند، مشخص شوند و به عنوان موضوعات پیشنهادی برای انجام پژوهش‌های آینده در اختیار پژوهشگران قرار گیرند.

نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی، یکی از مهم‌ترین دغدغه‌هایی است که کتابخانه‌های عمومی با آن مواجه هستند. بنا به دلایلی از جمله محدودیت منابع و تنوع نیازهای پژوهشی در این کتابخانه‌ها، انجام نیازسنجی به منظور دستیابی به اولویت‌های پژوهشی این سازمان، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. بررسی مطالعات انجام شده توسط پژوهشگران ایرانی و خارجی در راستای نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی، حاکی از آن است که تاکنون پژوهشی در این زمینه در ارتباط با کتابخانه‌های عمومی صورت نگرفته است. بنابراین نمی‌توان سابقه و پیشینه‌ی پژوهشی کاملاً مرتبطی را در این پژوهش

ارائه داد. به همین دلیل در ادامه، به مطالعاتی که به نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی در سایر سازمان‌ها و حوزه‌ها پرداخته‌اند، اشاره می‌شود.

ویلسون^۱ (۱۹۷۵) در پژوهشی با استفاده از روش دلفی به تعیین اولویت‌های پژوهشی کتابخانه‌ی رفاه اجتماعی از دیدگاه کتابداران و کارکنان این سازمان پرداخت. نتایج نشان داد که موضوعات «خدمات ارائه شده توسط سازمان»، «مطالعات مربوط به کاربران، نیازهای اطلاعاتی و رفتارهای اطلاعاتی آن‌ها»، «سازماندهی و بازیابی اطلاعات» و «منابع اطلاعاتی و جستجوی اطلاعات» رتبه‌های اول تا چهارم را در میان سایر موضوعات داشتند. بزولد و مایلز^۲ (۲۰۰۲) در مقاله‌ای با استفاده از روش دلفی به تعیین اولویت‌های پژوهشی خدمات بهداشت روانی برای بیماران در انگلستان از دیدگاه متخصصان این حوزه پرداختند. به این ترتیب ۱۲ حوزه‌ی موضوعی که برای انجام پژوهش بیش‌تر مورد نیاز بودند، به عنوان اولویت‌های پژوهشی این حوزه ارائه شدند.

واتسون^۳ (۲۰۰۸) در پژوهشی به ارائه‌ی اولویت‌های پژوهشی روابط عمومی با استفاده از روش دلفی پرداخت. نتایج این پژوهش نشان داد که موضوعات «نقش روابط عمومی در تصمیم‌گیری راهبردی»، «نقش روابط عمومی در توسعه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی» و «ارزیابی روابط عمومی در سازمان» رتبه‌های اول تا سوم را داشتند.

یوسلای و تیچ^۴ (۲۰۰۹) در مقاله‌ای به تعیین اولویت‌های پژوهشی حوزه‌ی ارتباط کارآفرینی و بازاریابی در طی سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۱۲ با استفاده از ابزار پرسشنامه و مصاحبه پرداختند. هفت محور پژوهشی شناسایی شده شامل «بازاریابی کارآفرینانه»، «تفاوت میان کارآفرینان، بازاریابان و مدیران»، «راهبردهای بازاریابی برای کارآفرینان و راهبردهای کارآفرینی برای بازاریابان»، «کارآفرینی برای نوآوری»، «نقش پژوهش‌های بازاریابی در کارآفرینی»، «جهانی شدن و کارآفرینی» و «آموزش بازاریابی کارآفرینانه» بودند.

^۱ Wilson

^۲ Bezold, Miles

^۳ Watson

^۴ Uslay, Teach

برنر و دیگران^۱ (۲۰۱۴) در پژوهشی به شناسایی اولویت‌های پژوهشی پرستاری کودکان در ایرلند با استفاده از روش دلفی پرداختند. نتایج نشان داد که موضوعات «تشخیص بموقع وخیم بودن وضعیت کودک و اقدام سریع»، «مراقبت‌های بالینی کودک» و «مراقبت والدین از کودکان» اولویت اول تا سوم را در میان سایر موضوعات داشتند.

انصاری (۱۳۷۸) در پژوهش خود به بررسی نیازها و تعیین اولویت‌های پژوهشی در زمینه‌ی اقتصاد آموزش و پرورش از دیدگاه گروه‌های ذی‌نفع و ذی‌علاقه پرداخت. در این پژوهش با استفاده از روش دلفی به تعیین نیازهای پژوهشی در زمینه‌ی اقتصاد آموزش و پرورش و تعیین درجه‌ی اولویت نیازهای شناسایی شده پرداخت.

کریمی و دیگران (۱۳۸۴) در پژوهشی به نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی در مرکز تحقیقات سازمان انتقال خون پرداختند. در مجموع ۹۹ عنوان پژوهشی در ۱۶ حیطه به تصویب شورای پژوهشی سازمان رسید.

محمدی و دیگران (۱۳۸۷) در پژوهشی به تعیین اولویت‌های پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پرداختند. در این پژوهش در طی یک مطالعه‌ی کیفی و با استفاده از روش‌های توفان فکری و بحث متمرکز گروهی، موضوعات پژوهشی به دست آمدند. سپس با استفاده از روش گروه‌های کوچک اولویت‌بندی موضوعات انجام گرفت. به این ترتیب فهرست اولویت‌های پژوهشی مرکب از ۱۱۷ عنوان پژوهشی حاصل شد.

عامریون و دیگران (۱۳۹۳) در پژوهشی به روش ترکیبی به تعیین نیازها و اولویت‌های پژوهشی حوزه‌ی اقتصاد سلامت در یک مرکز تحقیقاتی در ایران پرداختند. به منظور جمع‌آوری اطلاعات از مصاحبه و گروه‌های متمرکز و برای رتبه‌بندی عناوین پژوهشی از روش دلفی استفاده گردید. یافته‌ها نشان داد که بیش‌ترین میانگین مربوط به محورهای «بازار نیروی انسانی» و «عدالت در سلامت» و کم‌ترین مقدار مربوط به محور «روش پرداخت» بود.

^۱ Brenner

تأملی بر مطالعات صورت گرفته در داخل و خارج از کشور نشان می‌دهد که پژوهش‌های اندکی به نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی سازمان‌ها اختصاص یافته است. این مطالعات در خارج از ایران از دهه‌ی ۱۹۷۰ و در ایران از دهه‌ی ۱۳۷۰ آغاز شدند و بیش‌تر در حوزه‌های پزشکی و درمانی انجام گرفته‌اند. این پژوهش‌ها عمدتاً از ابزار مصاحبه برای شناسایی نیازهای پژوهشی سازمان‌های مورد بررسی و از روش دلفی برای اولویت‌دهی به این نیازها استفاده کرده‌اند. اما در پژوهش حاضر از روش پیمایشی که یکی از رایج‌ترین روش‌های تعیین اولویت‌های پژوهشی است و نیز از ابزار پرسشنامه استفاده گردیده است. بنابراین، با توجه به اهمیت اولویت‌های پژوهشی در هدایت و سازماندهی پژوهش‌ها و کمک به رفع مشکلات سازمان، انتظار می‌رود در آینده پژوهش‌های بیش‌تری در این زمینه صورت گیرد.

سؤالات پژوهش

۱. انواع نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی کدامند؟
۲. در میان محورهای پژوهشی شناسایی شده، اولویت‌های پژوهشی از دیدگاه کتابداران و مدیران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان کدامند؟
۳. در میان موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی شناسایی شده، اولویت‌های پژوهشی از دیدگاه کتابداران و مدیران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان کدامند؟
۴. آیا میان دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان در خصوص اولویت‌های پژوهشی تعیین شده تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر که به صورت پیمایشی انجام شده است، به لحاظ هدف از نوع کاربردی و به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی و تحلیلی است. به منظور شناسایی نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی از روش‌های زیر استفاده گردید:

✓ مطالعه‌ی متون مختلف در زمینه‌ی علم اطلاعات و دانش‌شناسی و به ویژه کتابخانه‌های عمومی به منظور آگاهی از اهداف، رسالت‌ها و خدمات این کتابخانه‌ها و در نهایت نیل به موضوعات پژوهشی مورد نیاز برای کتابخانه‌های عمومی؛

✓ مطالعه و بررسی اولویت‌های پژوهشی ارائه شده توسط نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در دوره‌های زمانی مختلف که برآیند این مطالعات شناسایی نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی بود؛

✓ نظرخواهی از اساتید رشته‌ی علم اطلاعات و دانش‌شناسی به منظور حصول اطمینان از جامعیت نیازهای پژوهشی شناسایی شده برای کتابخانه‌های عمومی که در نهایت پایه و اساس طراحی پرسشنامه‌ی محقق ساخته شد. پرسشنامه‌ی حاصل شامل ۱۰۰ موضوع پژوهشی است که به منظور تعیین میزان اهمیت و اولویت این موضوعات، در اختیار جامعه‌ی مورد بررسی قرار گرفت.

جامعه پژوهش شامل کلیه‌ی مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان به تعداد ۳۲۸ نفر (تا تاریخ ۱۵ اسفند ۱۳۹۴) است. در این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای-تصادفی و جدول گرجسی مورگان حجم نمونه، ۱۶۹ نفر به دست آمد. این تعداد با توجه به نسبت تعداد کتابداران هر شهرستان به کل جامعه‌ی آماری، از میان کلیه‌ی شهرستان‌های استان به صورت تصادفی انتخاب شد. از مجموع ۱۶۹ پرسشنامه‌ی توزیع شده، تعداد ۱۵۷ پرسشنامه (۹۲/۸۹ درصد) برگشت داده شد. برای اطمینان از روایی پرسشنامه‌ها، از نظرات ۷ تن از متخصصان و اساتید گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی در خصوص حصول اطمینان از جامعیت نیازهای پژوهشی شناسایی شده در پرسشنامه استفاده شد. برای سنجش پایایی، پرسشنامه در میان ۳۰ نفر از جامعه مورد بررسی، با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به میزان ۰/۷۶ برآورد گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف معیار و آمار استنباطی شامل آزمون تی مستقل و نیز با استفاده از نرم‌افزار اس. پی. اس. اس نسخه‌ی ۲۲ انجام گرفته است.

یافته‌های پژوهش

۱. انواع نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی کدامند؟

برای پاسخ به این پرسش ابتدا به مطالعه‌ی گسترده‌ی متون و نظرخواهی از متخصصان حوزه‌ی علم اطلاعات و دانش‌شناسی پرداخته شده است. طی این بررسی‌ها ۱۰۰ موضوع پژوهشی شناسایی شده که می‌توان آن‌ها را در ۹ محور کلی شامل «مطالعات مربوط به کتابخانه‌های عمومی»، «مطالعات مربوط به کاربران»، «فناوری اطلاعات»، «فراهم‌آوری و سازماندهی اطلاعات»، «مدیریت و بخش اداری»، «خدمات اطلاعاتی»، «مطالعات مربوط به کتابداران»، «آموزش کتابداران و کاربران» و «مطالعه و کتابخوانی» تقسیم‌بندی نمود. گفتنی است که انجام پژوهش درباره‌ی آن‌ها می‌تواند به حل بسیاری از مشکلات موجود در این سازمان کمک کند.

۲. در میان محورهای پژوهشی شناسایی شده، اولویت‌های پژوهشی از دیدگاه کتابداران و مدیران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان کدامند؟

جدول ۱: بررسی میزان اهمیت و اولویت نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی

ردیف	نیازهای پژوهشی	میانگین	انحراف معیار
۱	مطالعات مربوط به کتابخانه‌های عمومی	۴/۹۷	۳/۲۱
۲	مطالعات مربوط به کاربران	۴/۷۹	۲/۷۰
۳	فناوری اطلاعات	۴/۷۹	۲/۶۹
۴	فراهم‌آوری و سازماندهی اطلاعات	۳/۵۲	۰/۸۸
۵	مدیریت و بخش اداری	۴/۰۷	۱/۷۲
۶	خدمات اطلاعاتی	۳/۷۴	۰/۷۶
۷	مطالعات مربوط به کتابداران	۳/۹۴	۰/۷۸
۸	آموزش کاربران و کتابداران	۴/۰۶	۰/۷۶
۹	مطالعه و کتابخوانی	۳/۸۳	۰/۶۶

بر اساس داده‌های جدول ۱، کتابداران و مدیران کتابخانه‌های عمومی، محور «مطالعات مربوط به کتابخانه‌های عمومی» با میانگین ۴/۹۷ را مهم‌ترین محور پژوهشی ارزیابی کرده‌اند. کتابخانه‌های عمومی از جمله نهادهای اجتماعی و فرهنگی هستند که طیف وسیعی از خدمات را به اقشار مختلف جامعه بر طبق نیازهایشان ارائه می‌دهند و به این ترتیب نقش مهمی در راستای رشد و تعالی جامعه ایفا می‌کنند. بنابراین مطالعه و پژوهش در این حوزه از اهمیت بسزایی برخوردار است و منجر به رفع بسیاری از مشکلات و کمبودهای موجود در این سازمان می‌شود.

دیگر محورهایی که از دیدگاه جامعه‌ی مورد بررسی، مهم تشخیص داده شده‌اند، مربوط به «مطالعات مربوط به کاربران» و «فناوری اطلاعات» با میانگین ۴/۷۹ هستند. با توجه به این که محور تمام فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی کاربران هستند و تمام تلاش‌ها و فعالیت‌ها در راستای تأمین نیاز آن‌هاست و رضایت کاربران از خدمات دریافتی از این کتابخانه‌ها، عامل اصلی موفقیت این سازمان تلقی می‌شود، لذا مطالعات مربوط به کاربران ارزش کاربردی فراوانی برای کتابخانه‌های عمومی دارند. امروزه رشد سریع فناوری‌های نوین اطلاعاتی تحولات و پیشرفت‌های وسیعی را در گستره‌ی فعالیت‌ها و خدمات سازمان‌ها ایجاد کرده که کتابخانه‌های عمومی نیز از امر مستثنی نبوده است. استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی، باعث افزایش سرعت و سهولت دسترسی کاربران مختلف به اطلاعات مورد نیازشان بدون محدودیت زمانی و مکانی می‌شود. در این راستا، پژوهش در زمینه‌ی کاربرد فناوری اطلاعات در کتابخانه‌های عمومی می‌تواند بستر لازم را برای استفاده‌ی بیش‌تر این کتابخانه‌ها از فناوری‌های روز فراهم کند.

اولویت سوم متعلق به محور «مدیریت و بخش اداری» با میانگین ۴/۰۷ است. مدیریت کتابخانه‌ها یکی از مهم‌ترین محورهای پژوهشی مورد نیاز برای کتابخانه‌های عمومی است. کتابخانه‌های عمومی نیز مانند هر سازمان دیگری به مدیریت نیاز دارند. بنابراین پژوهش در همه‌ی جنبه‌ها و وجوه مدیریتی شامل نیروی انسانی، برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و ساختار سازمانی به منظور بهبود بخشیدن به خدمات کتابخانه‌های عمومی ضروری است.

محور «آموزش کاربران و کتابداران» با میانگین ۴/۰۶ اولویت چهارم را به خود اختصاص داده است. ضرورت آموزش کاربران در کتابخانه‌های عمومی تربیت و هدایت کاربرانی است که بتوانند به طور مستقل به جست و جوی اطلاعات در منابع مختلف بپردازند و نیازهای اطلاعاتی خود را برآورده سازند. نظر به این که کتابداران در آموزش کاربران نقش مهمی ایفا می‌کنند، مسئله‌ی آموزش و ارتقای مهارت‌های علمی و عملی کتابداران نیز حائز اهمیت است. کتابداران مجرب، متخصص و آموزش دیده در فرایند آموزش و تربیت کاربران و هدایت آن‌ها می‌توانند نقش مؤثرتری داشته باشند. اهمیت مسئله‌ی آموزش کاربران و نقش ضروری و کلیدی کتابداران در این امر ایجاب می‌کند تا مطالعات و پژوهش‌های بیشتری در این حوزه صورت گیرد.

۱-۲. در میان موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی شناسایی شده، اولویت‌های پژوهشی از دیدگاه کتابداران و مدیران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان کدامند؟

جدول ۲: بررسی میزان اهمیت و اولویت موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی

مهم‌ترین	ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
کتابخانه‌های عمومی	۱	بررسی تاریخچه‌ی کتابخانه‌های عمومی در ایران و مقایسه‌ی آن با سایر کشورها	۲/۷۳۸۹	۱/۵۱۵۵۰
	۲	بررسی تطبیقی کارکردها و مأموریت‌های کتابخانه‌های عمومی در کشورهای مختلف	۲/۹۴۲۷	۱/۱۹۴۲۳
	۳	ارزیابی میزان خلاقیت و نوآوری در کتابخانه‌های عمومی و ارائه‌ی راهکارهایی برای ارتقای آن	۳/۶۶۴۵	۰/۹۹۶۳۱
	۴	ارزیابی ساختمان و تجهیزات کتابخانه‌های عمومی و مقایسه‌ی آن با استانداردهای بین‌المللی	۳/۸۵۳۵	۱/۱۲۵۵۵

مجموعه	ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
	۵	نقش کتابخانه‌های عمومی در توسعه‌ی فرهنگ مطالعه و کتابخوانی با هدف جذب فراگیر مخاطب	۳/۹۲۳۶	۱/۱۲۳۹۹
	۶	بررسی تأثیر استفاده از منابع بومی در جذب مخاطبان بومی و افزایش امانت در کتابخانه‌ها	۳/۸۹۱۷	۰/۸۵۹۱۹
	۷	بررسی شاخص‌ها و روش‌های درجه‌بندی کتابخانه‌های عمومی کشور	۲/۹۴۰۴	۱/۰۹۶۸۵
	۸	نقش کتابخانه‌های عمومی در حفاظت از محیط زیست	۳/۲۱۲۹	۰/۹۳۲۷۲
	۹	نقش کتابخانه‌های عمومی در ترویج فرهنگ کارآفرینی در جامعه	۳/۸۲۲۴	۱/۰۴۲۸۱
	۱۰	نقش کتابخانه‌های عمومی در بهبود رفتارهای فردی و اجتماعی	۴/۰۳۸۲	۰/۹۶۶۶۶
	۱۱	نقش کتابخانه‌ها در تحقق و توسعه‌ی جامعه‌ی اطلاعاتی و دانش‌مدار	۴/۱۹۷۵	۰/۹۷۶۹۱
	۱۲	نقش کتابخانه عمومی در توسعه‌ی فرهنگ پژوهش در جامعه	۴/۰۴۴۶	۱/۰۵۸۲۰
	۱۳	بررسی موانع استفاده از کتابخانه‌های عمومی و ارائه‌ی راهکارهایی برای رفع این موانع	۳/۹۶۷۳	۰/۹۲۰۶۶
	۱۴	امکان‌سنجی پیاده‌سازی مدیریت دانش در کتابخانه‌های عمومی	۴/۱۱۴۶	۱/۰۹۷۶۰
	۱۵	بررسی میزان استفاده‌ی کتابخانه‌های عمومی از	۳/۸۴۲۱	۱/۱۰۴۵۱

ردیف	ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
		اصول بازاریابی		
	۱۶	بررسی انواع مدل‌های بازاریابی در کتابخانه‌های عمومی	۳/۷۰۸۶	۱/۰۴۹۳۸
	۱۷	بررسی جایگاه کتابخانه‌های عمومی در سند چشم‌انداز ۲۰ ساله‌ی کشور	۳/۸۷۲۶	۰/۸۵۲۷۹
	۱۸	بررسی وضعیت آینده‌ی کتابخانه‌های عمومی (آینده‌پژوهی در کتابخانه‌های عمومی)	۴/۱۰۶۰	۱/۰۱۴۲۵
	۱۹	مقایسه‌ی وضعیت کتابخانه‌های عمومی با سند چشم‌انداز نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در افق ایران ۱۴۰۴	۳/۶۹۰۳	۱/۰۹۶۴۴
	۲۰	امکان‌سنجی احداث و توسعه‌ی کتابخانه‌های روستایی و سیار	۳/۹۸۰۹	۱/۱۰۶۳۴

بر اساس داده‌های جدول ۲، در محور کتابخانه‌های عمومی، موضوع «نقش کتابخانه‌ها در تحقق جامعه‌ی اطلاعاتی و دانش‌مدار» با میانگین ۴/۱۹۷۵، اولویت اول را به خود اختصاص داده است. کتابخانه‌های عمومی یکی از پایه‌های جامعه‌ی اطلاعاتی محسوب می‌شوند، از این رو که اطلاعات را گردآوری، ذخیره، نگهداری و ارائه می‌نمایند، بنابراین، نیل به جامعه‌ی اطلاعاتی محور اصلی فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی را تشکیل می‌دهد. بدین ترتیب بحث درباره‌ی جامعه‌ی اطلاعاتی، یکی از زمینه‌های پژوهشی مهم برای این کتابخانه‌ها محسوب می‌شود. اولویت دوم متعلق به موضوع «امکان‌سنجی پیاده‌سازی مدیریت دانش در کتابخانه‌های عمومی» با میانگین ۴/۱۱۴۶ است. مدیریت دانش فرصت خوبی برای کتابخانه‌های عمومی فراهم می‌سازد و آن‌ها را بیش از پیش به همدیگر و به کاربران‌شان مرتبط می‌کند تا

تبادل دانش در بین آن‌ها با سهولت بیش‌تری صورت گیرد. بنابراین مطالعه درباره‌ی چگونگی پیاده‌سازی آن اهمیت ویژه‌ای دارد. موضوع «آینده‌پژوهی در کتابخانه‌های عمومی» با میانگین ۴/۱۰۶۰، دارای اولویت سوم است، آینده‌پژوهی این امکان را به کتابداران و مدیران کتابخانه‌های عمومی می‌دهد با اطمینان و آگاهی بیش‌تری برای تغییرات احتمالی آینده برنامه‌ریزی نمایند. پژوهش پیرامون مسائلی که در آینده ممکن است با آن‌ها مواجه شوند برای تداوم و تعالی کتابخانه‌های عمومی ضروری است.

جدول ۳: بررسی میزان اهمیت و اولویت موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی

مهم‌ترین	رتبه	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
مطالعات مربوط به کاربران	۱	شناسایی نیازهای اطلاعاتی کاربران کتابخانه‌های عمومی (نیازسنجی اطلاعاتی)	۴/۱۴۰۱	۰/۹۱۶۰۹
	۲	بررسی میزان آشنایی کاربران با راهبردهای جستجوی اطلاعات	۳/۷۸۳۴	۰/۸۷۲۰۶
	۳	بررسی رفتارهای اطلاع‌یابی کاربران کتابخانه‌های عمومی	۳/۹۱۴۵	۰/۸۱۳۳۳
	۴	ارزیابی کیفیت خدمات مشاوره‌ی اطلاعاتی به کاربران کتابخانه‌های عمومی و تأثیر آن بر بهبود رفتارهای اطلاعاتی آن‌ها	۴/۱۰۸۳	۰/۸۵۹۱۹
	۵	بررسی شیوه‌های برقراری ارتباط با کاربران کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۰۸۹	۰/۸۴۰۷۴
	۶	بررسی تأثیر تنوع خدمات کتابخانه‌ای در جذب کاربران به کتابخانه‌های عمومی	۴/۰۰۰۰	۰/۸۵۴۸۵
	۷	امکان‌سنجی ارائه‌ی خدمات نوین به کاربران خاص در کتابخانه‌های عمومی	۴/۱۴۰۱	۰/۹۷۰۴۵

ردیف	ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
۸	۴/۱۶۵۶	۰/۹۱۸۸۰	بررسی نقش تبلیغات و رسانه در جذب کاربران به کتابخانه‌های عمومی	
۹	۴/۱۶۵۶	۰/۸۸۳۹۱	بررسی موانع جذب کاربران به کتابخانه‌های عمومی و راهکارهایی برای رفع آن	
۱۰	۳/۹۴۷۴	۰/۸۳۶۱۸	بررسی موانع اطلاع‌جویی کاربران در کتابخانه‌های عمومی و ارائه راهکارهایی برای رفع این موانع	

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، محور مطالعات مربوط به کاربران، از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی از اهمیت بالایی برخوردار هستند. یافته‌ها نشان می‌دهد که در میان موضوعات مربوط به محور کاربران، اولویت اول متعلق به موضوعات «نقش تبلیغات و رسانه در جذب کاربران» و «موانع جذب کاربران به کتابخانه‌های عمومی و راهکارهایی برای رفع آن» با میانگین ۴/۱۶۵۶ بوده است. تبلیغات یکی از راهکارهایی است که می‌تواند در فرهنگ‌سازی و ترویج مطالعه، تشویق کاربران به استفاده از کتابخانه و افزایش آگاهی عموم از خدمات آن نقش مؤثری داشته باشد. بررسی موانع جذب کاربران می‌تواند منجر به روشن شدن کمبودها و نقاط ضعف کتابخانه‌ها شود که در نتیجه باعث می‌شود به منظور رفع این کاستی‌ها، برنامه‌های مؤثر و کارآمدی تدارک ببینند. موضوعات «شناسایی نیازهای اطلاعاتی کاربران» و «امکان‌سنجی ارائه خدمات نوین به کاربران خاص» با میانگین ۴/۱۴۰۱، به ترتیب، اهمیت و اولویت بیشتری نسبت به سایر موضوعات دارند. مطالعه در خصوص شناخت نیازهای اطلاعاتی واقعی کاربران، برای مدیران و کتابداران امری حیاتی است تا بتوان با استفاده از یافته‌های آن‌ها مناسب‌ترین منابع اطلاعاتی را گزینش کرد. چنانچه منابع اطلاعاتی گردآوری شده

منطبق با نیازهای واقعی کاربران نباشد، هر گونه تلاش و برنامه ریزی برای بهبود ارائه‌ی خدمات، کاری جز اتلاف وقت و سرمایه نخواهد بود.

جدول ۴: بررسی میزان اهمیت و اولویت موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی

ردیف	ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
فناوری اطلاعات	۱	طراحی نرم افزارهای کتابخانه‌ای و ارزیابی کارآمدی آن در پاسخ‌گویی به نیازهای اطلاعاتی کاربران کتابخانه‌های عمومی	۴/۰۱۹۱	۰/۹۵۰۵۱
	۲	مطالعه‌ی انواع شبکه‌های اجتماعی اینترنتی و کاربردهای آن‌ها در کتابخانه‌های عمومی	۳/۹۴۲۷	۰/۹۲۸۴۸
	۳	بررسی موانع به کارگیری فناوری‌های نوین اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۹۱۷	۰/۹۲۳۹۰
	۴	امکان‌سنجی دیجیتالی کردن منابع، فرآیندها و خدمات کتابخانه‌های عمومی	۴/۰۱۲۷	۱/۰۳۱۴۷
	۵	بررسی تأثیر استفاده از پرتال‌ها در بهبود فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۵۳۵	۰/۷۶۶۴۰
	۶	بررسی کاربردهای اینترنت و وب در بهبود فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی	۴/۱۱۳۳	۰/۸۷۸۸۱
	۷	بررسی موانع به کارگیری فناوری اطلاعات در کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۲۱۷	۰/۹۷۰۷۵
	۸	ارزیابی اینترنت کتابخانه‌های عمومی و بررسی نقش آن در اشتراک دانش	۳/۸۸۵۴	۱/۰۸۵۸۵
	۹	ارزیابی خدمات مرجع الکترونیکی در وبسایت کتابخانه‌های عمومی	۳/۶۱۷۸	۱/۰۵۹۳۶
	۱۰	بررسی امنیت اطلاعات در سامانه‌های تحت وب کتابخانه‌های عمومی	۴/۲۹۳۳	۰/۸۲۳۷۰

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، مهم‌ترین موضوعات در محور فناوری اطلاعات، به ترتیب شامل «امنیت اطلاعات در سامانه‌های تحت وب کتابخانه‌های عمومی» با میانگین ۴/۲۹۳۳ و «بررسی کاربردهای اینترنت و وب در بهبود فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی» با میانگین ۴/۱۱۳۳ بودند. با توجه به افزایش حجم اطلاعات و هزینه‌های گزافی که صرف تهیه منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی می‌شود، بحث حفاظت و امنیت اطلاعات از جنبه‌های مهم و حیاتی این کتابخانه‌ها است که توجه به آن موجب بهبود کیفیت ارائه‌ی خدمات، ارتقای رضایت کاربران و افزایش انگیزه‌ی کارکنان می‌شود. امروزه به یاری فناوری‌های جدید از جمله رایانه و اینترنت، تغییرات شگرفی در ارائه‌ی خدمات اطلاعاتی کتابخانه‌های عمومی به وجود آمده که نتیجه‌ی آن پیشرفت‌های سریع در پردازش، ذخیره‌سازی اطلاعات و ارائه خدمات سریع و روزآمد به جامعه است. بنابراین مطالعه و پژوهش در زمینه‌ی کاربردهای اینترنت در کتابخانه‌های عمومی به سبب همگامی با پیشرفت‌های سریع فناوری امری ضروری است.

جدول ۵: بررسی میزان اهمیت و اولویت موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی

مهم‌ترین	رتبه	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
فراهم‌آوری و سازماندهی اطلاعات	۱	مباحث مربوط به چگونگی برنامه‌ریزی و تدوین خط‌مشی انتخاب منابع اطلاعاتی	۳/۶۶۲۴	۰/۹۶۴۴۶
	۲	مباحث مربوط به حفاظت و نگهداری از منابع اطلاعاتی	۳/۳۱۸۵	۱/۱۳۸۱۴
	۳	مباحث مطرح در فرایند گزینش، سفارش و دریافت منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی	۳/۵۳۵۰	۰/۹۷۷۴۹
	۴	بررسی اصول و معیارهای گزینش منابع اطلاعاتی برای در کتابخانه‌های عمومی	۳/۶۳۰۶	۱/۰۲۰۳۵
	۵	مباحث مربوط به ارزشیابی مجموعه و وجین منابع اطلاعاتی زائد در کتابخانه‌های عمومی	۳/۵۸۶۰	۱/۱۴۹۳۸
	۶	شناسایی فروشندگان، ناشران و کارگزاران معتبر	۳/۱۷۸۳	۱/۲۴۲۹۵

انحراف استاندارد	میانگین	موضوعات	ردیف	ردیف
		و مناسب جهت سفارش و خرید منابع اطلاعاتی		
۱/۰۶۶۰۸	۳/۶۱۱۵	بررسی مزایا و معایب منابع چاپی و الکترونیکی در کتابخانه‌های عمومی	۷	
۱/۱۲۶۶۷	۳/۶۴۳۳	بررسی مزایا و معایب خریدهای ائتلافی در کتابخانه‌های عمومی	۸	
۱/۰۷۹۲۹	۳/۴۰۱۳	ضرورت سازماندهی منابع الکترونیکی در کتابخانه‌های عمومی	۹	
۱/۰۶۷۳۱	۳/۶۸۷۹	ارزیابی کیفیت فهرست‌نویسی و رده‌بندی منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی	۱۰	

بر اساس داده‌های جدول ۵، موضوعات مربوط به محور فراهم‌آوری و سازماندهی اطلاعات، با اختلاف میانگین کمی از هم قرار دارند و اهمیت و اولویت این موضوعات از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی تا حدودی یکسان تلقی شده است. همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود، موضوع «ارزیابی کیفیت فهرست‌نویسی و رده‌بندی منابع اطلاعاتی» با میانگین ۳/۶۸۷۹، رتبه‌ی اول و موضوع «برنامه‌ریزی و تدوین خط‌مشی انتخاب منابع اطلاعاتی» با میانگین ۳/۶۶۲۴، رتبه‌ی دوم را در میان سایر محورها دارند. سازماندهی منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی به منظور سهولت دستیابی به محتوای منابع و بازیابی سریع‌تر آن‌ها امری ضروری است. بدین ترتیب بررسی کیفیت انجام آن در کتابخانه‌های عمومی نیازمند مطالعه و پژوهش بیش‌تری است. تدوین خط‌مشی جهت انتخاب منابع اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی، فرصت مناسبی را جهت افزایش سطوح دسترسی به منابع و نیز آموزش و آگاهی‌رسانی به کارکنان برای هوشیاری و آمادگی در مقابل تغییرات و هماهنگ‌شدن با اهداف مدون آموزشی و پژوهشی سازمان فراهم می‌نماید. این مزایا لزوم مطالعه و پژوهش در این زمینه را نمایان می‌سازد.

نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان از دیدگاه مدیران و کتابداران این کتابخانه‌ها // ۵۳

جدول ۶: بررسی میزان اهمیت و اولویت موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی

ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
مدیریت و بخش اداری	۱ شناسایی مهارت‌های مورد نیاز برای مدیران کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۴۷۱	۱/۰۹۸۷۵
	۲ بررسی اصول برنامه‌ریزی در مدیریت کتابخانه‌های عمومی	۴/۰۰۶۴	۰/۹۵۰۶۹
	۳ بررسی اصول تصمیم‌گیری در مدیریت کتابخانه‌های عمومی	۳/۹۴۲۷	۱/۰۰۷۹۳
	۴ مطالعه‌ی مباحث مربوط به مسائل مالی و تنظیم بودجه در کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۴۵۲	۰/۹۸۱۲۷
	۵ بررسی انواع ساختارهای سازمانی و طراحی ساختار انعطاف‌پذیر برای کتابخانه‌های عمومی	۳/۶۰۵۱	۰/۹۹۲۰۱
	۶ مطالعه‌ی اصول تدوین برنامه‌ریزی راهبردی در کتابخانه‌های عمومی	۳/۷۷۷۱	۱/۰۵۹۷۵
	۷ شناسایی سبک‌های مدیریت کتابخانه‌های عمومی	۳/۴۵۸۱	۱/۱۰۶۲۹
	۸ کاربرد فناوری‌های نوین در مدیریت کتابخانه‌های عمومی	۳/۹۱۷۲	۰/۹۵۳۸۲
	۹ بررسی چالش‌ها و مسائل مدیریتی کتابخانه‌های عمومی	۳/۹۲۹۹	۱/۰۶۲۸۶
	۱۰ ارزیابی عملکرد مدیران کتابخانه‌های عمومی	۴/۰۳۸۲	۰/۹۰۵۰۱

بررسی دیدگاه‌های مدیران و کتابداران کتابخانه‌ی عمومی در خصوص مهم‌ترین موضوعات پژوهشی در محور مدیریت و بخش اداری، نشان می‌دهد بیش‌ترین میانگین با مقدار ۴/۰۳۸۲ مربوط به موضوع «ارزیابی عملکرد مدیران» بود. ارزیابی به عنوان یکی از فعالیت‌های کلیدی و از عناصر اصلی مدیریت در کتابخانه‌های عمومی به شمار می‌رود. از طریق ارزیابی عملکرد مدیران می‌توان به نقاط قوت و ضعف سازمان پی برد و با ریشه‌یابی نقاط ضعف و با تکیه بر نقاط قوت، اقدامات اصلاحی جهت بهبود عملکرد آنان صورت گیرد. بنابراین پرداختن به پژوهش در این زمینه از نیازهای مهم کتابخانه‌های عمومی به شمار می‌رود. موضوع «اصول برنامه‌ریزی در مدیریت کتابخانه‌های عمومی» با میانگین ۴/۰۰۶۴ اولویت دوم را به خود اختصاص داده است. برنامه‌ریزی از وظایف مهم مدیران است و این امکان را به آنان می‌دهد که منابع محدود خود را برای رفع نیازهای متنوع و رو به افزایش این سازمان به صورت بهینه مصرف کنند. هر اقدامی در کتابخانه‌های عمومی نیازمند برنامه‌ریزی است. بنابراین پژوهش در این زمینه اولویت بیشتری نسبت به سایر موضوعات داشته است.

نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان از دیدگاه مدیران و کتابداران این کتابخانه‌ها // ۵۵

جدول ۷: بررسی میزان اهمیت و اولویت موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی

ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
خدمات اطلاعاتی	۱ مطالعه‌ی انواع خدمات اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی	۳/۴۹۰۴	۱/۰۴۱۵۶
	۲ ارزیابی خدمات اشاعه‌ی اطلاعات (جاری و گزینشی) در کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۵۹۹	۱/۰۲۸۱۸
	۳ ارزیابی خدمات تحویل مدرک در کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۶۶۲	۰/۹۷۴۶۵
	۴ ارزیابی خدمات اینترنتی و شبکه‌ای مانند اوپک، او.سی.ال.سی. در کتابخانه‌های عمومی	۳/۶۹۴۳	۱/۰۵۴۰۷
	۵ ارزیابی کیفیت خدمات پژوهشی به کاربران کتابخانه‌های عمومی و تأثیر آن بر توسعه‌ی فرهنگ پژوهش	۳/۹۰۴۵	۱/۰۷۸۸۴
	۶ ارزیابی خدمات جانبی کتابخانه‌های عمومی و راهکارهایی برای بهبود آن	۳/۸۳۴۴	۰/۹۱۱۸۰
	۷ بررسی شاخص‌ها و روش‌های ارزیابی خدمات اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی	۳/۳۸۸۵	۰/۹۲۴۳۸
	۸ امکان‌سنجی ارائه‌ی خدمات مرجع دیجیتال در کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۳۴۴	۰/۹۸۶۱۰
	۹ ارزیابی میزان همکاری و تبادل بین کتابخانه‌ای در میان کتابخانه‌های عمومی	۳/۶۱۱۵	۱/۱۴۷۱۸
	۱۰ بازاریابی اطلاعات و خدمات اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی	۳/۹۶۸۲	۱/۰۱۵۴۰

داده‌های حاصل از جدول ۷ بیانگر آن است که در محور خدمات اطلاعاتی، موضوع «بازاریابی اطلاعات و خدمات اطلاعاتی در کتابخانه‌های عمومی» بالاترین میانگین (مقدار ۳/۹۶۸۲) را در میان سایر موضوعات به خود اختصاص داده است. کاربران بالقوه‌ی کتابخانه‌های عمومی، اغلب فاقد اطلاعات کافی در مورد مجموعه منابع، خدمات و امکانات این کتابخانه‌ها هستند. در همین راستا، بازاریابی می‌تواند از طریق روابط عمومی و تبلیغات، به معرفی منابع و خدمات کتابخانه‌ها به جامعه پردازد و ضرورت استفاده از آن را برای کاربران روشن نماید. بنابراین پژوهش در این زمینه می‌تواند نقش مهمی در توسعه‌ی بازاریابی در کتابخانه‌های عمومی داشته باشد. اولویت دوم متعلق به موضوع «ارزیابی کیفیت خدمات پژوهشی به کاربران کتابخانه‌های عمومی و تأثیر آن بر توسعه‌ی فرهنگ پژوهش» با میانگین ۳/۹۰۴۵ بود. کتابخانه‌های عمومی با فراهم‌آوری منابع اطلاعاتی مورد نیاز پژوهشگران، در تولید اطلاعات علمی آن‌ها نقش عمده‌ای ایفا می‌کنند. بنابراین مطالعه‌ی انواع خدمات پژوهشی در کتابخانه‌های عمومی می‌تواند در ایجاد و توسعه‌ی فرهنگ پژوهش در جامعه مؤثر باشد.

جدول ۸: بررسی میزان اهمیت و اولویت موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی

مهم‌ها	رتبه	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
مطالعات مربوط به کتابداران	۱	شناسایی مهارت‌های علمی و عملی لازم برای کتابداران کتابخانه‌های عمومی	۳/۹۶۱۸	۰/۸۹۷۹۰
	۲	بررسی میزان برخورداری کتابداران کتابخانه‌های عمومی از مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای	۴/۳۴۳۹	۰/۸۲۹۸۴
	۳	ارزیابی مهارت‌های ارتباطی کتابداران کتابخانه‌های عمومی	۴/۱۳۳۸	۰/۹۲۰۵۳
	۴	ارزیابی سواد اطلاعاتی کتابداران بر اساس استانداردهای سواد اطلاعاتی	۴/۱۴۶۵	۰/۹۳۲۴۳

ردیف	ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
	۵	ارزیابی قابلیت‌های کارآفرینی کتابداران کتابخانه‌های عمومی	۴/۰۹۵۵	۰/۹۴۵۸۶
	۶	ارزیابی جایگاه اجتماعی کتابداران کتابخانه‌های عمومی و ارائه راهکارهایی برای ارتقای آن	۴/۰۷۰۱	۱/۰۰۷۱۲
	۷	بررسی میزان آشنایی و استفاده‌ی کتابداران کتابخانه‌های عمومی از قابلیت‌های وب ۲	۳/۹۹۳۶	۱/۰۵۳۰۶
	۸	بررسی میزان رضایت شغلی کتابداران کتابخانه‌های عمومی	۳/۶۵۶۱	۱/۳۵۲۶۵
	۹	بررسی وضعیت گزینش و استخدام کتابداران کتابخانه‌های عمومی	۳/۵۱۵۹	۱/۵۱۳۲۱
	۱۰	بررسی عوامل مؤثر بر فرسودگی شغلی کتابداران کتابخانه‌های عمومی	۳/۵۴۱۴	۱/۵۸۷۱۷

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول ۸، در محور مطالعات مربوط به کتابداران، موضوعات «بررسی میزان برخورداری کتابداران کتابخانه‌های عمومی از مؤلفه‌های اخلاق حرفه‌ای» با میانگین ۴/۳۴۳۹ و «ارزیابی سواد اطلاعاتی کتابداران بر اساس استانداردهای سواد اطلاعاتی» با میانگین ۴/۱۴۶۵ اولویت اول و دوم را به خود اختصاص داده‌اند. کتابداری مانند هر حرفه‌ی دیگری برای ادامه‌ی حیات خود نیازمند توجه به اصول و قواعد اخلاقی است. با توجه به این واقعیت که کتابداری یک حرفه‌ی خدمت‌مدار است و مهم‌ترین رسالت آن ارائه‌ی خدمات به کاربران است، ضرورت بحث مسائل اخلاقی برای کتابداران برجسته می‌شود. کتابداران متعهد به احترام گذاشتن به اصول و قواعد اخلاقی در قبال کاربران، جامعه و کتابخانه

هستند، از این رو توجه به پژوهش درباره‌ی اخلاق حرفه‌ای برای کتابداران ضروری است. سواد اطلاعاتی یکی دیگر از مهارت‌های ضروری برای کتابداران است که انجام پژوهش در این باره را ضروری می‌سازد. چراکه تشخیص نیاز اطلاعاتی کاربران از مهم‌ترین فعالیت‌های کتابداران در بخش‌های مجموعه‌سازی، سازماندهی و اشاعه‌ی اطلاعات است. هم‌چنین بخش مهمی از کار کتابداران به ویژه کتابداران مرجع، کمک به کاربران در تدوین فرمول جستجو چه در نظام‌های دستی و چه نظام‌های رایانه‌ای است.

جدول ۹: بررسی میزان اهمیت و اولویت موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی

مهم‌ترین	ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
آموزش کاربران و کتابداران	۱	شناسایی نیازهای آموزشی کتابداران شاغل در کتابخانه‌های عمومی	۳/۹۳۶۳	۰/۹۰۳۵۷
	۲	شناسایی نیازهای آموزشی کاربران کتابخانه‌های عمومی	۴/۱۲۱۰	۰/۸۹۴۰۷
	۳	شناسایی نیازمندی‌های آموزش ضمن خدمت و بدو استخدام کتابداران کتابخانه‌های عمومی	۳/۸۳۴۴	۰/۹۳۹۵۰
	۴	برنامه‌ریزی و پیاده‌سازی آموزش ضمن خدمت برای کتابداران کتابخانه‌های عمومی	۳/۹۶۱۸	۰/۹۶۰۰۰
	۵	تأثیر آموزش ضمن خدمت بر بهبود مهارت‌های شغلی کتابداران کتابخانه‌های عمومی	۴/۱۴۰۱	۰/۸۸۰۴۰
	۶	تأثیر آموزش کاربران کتابخانه‌های عمومی در بهبود رفتارهای اطلاعاتی آن‌ها	۴/۲۲۲۹	۰/۸۸۱۴۲
	۷	نقش کتابخانه‌های عمومی بر توسعه‌ی سواد اطلاعاتی کاربران	۴/۱۷۲۰	۱/۰۲۰۱۷

ردیف	ردیف	موضوعات	میانگین	انحراف استاندارد
۸	۳/۹۶۸۲	۰/۹۷۶۷۸	بررسی موانع توسعه‌ی سواد اطلاعاتی در کتابخانه‌ها و ارائه‌ی راهکارهایی برای رفع آن‌ها	
۹	۴/۱۱۴۶	۰/۸۲۴۰۶	نقش کتابخانه‌های عمومی بر توسعه‌ی سوادآموزی و یادگیری مادام‌العمر کاربران	
۱۰	۴/۱۷۲۰	۰/۹۵۵۲۷	ارزیابی اثربخشی دوره‌های آموزشی برگزار شده در کتابخانه‌های عمومی	

با توجه به اطلاعات موجود در جدول ۹، موضوعات مربوط به محور آموزش کاربران و کتابداران از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی از اهمیت بالایی برخوردار بوده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که **موضوع «تأثیر آموزش کاربران کتابخانه‌های عمومی در بهبود رفتارهای اطلاعاتی آن‌ها» با میانگین ۴/۲۲۲۹** در رتبه‌ی نخست قرار دارد. آموزش به کاربران موجب بهبود رفتار اطلاعاتی آن‌ها می‌شود و کمک می‌کند که کاربران به راحتی بتوانند نیاز اطلاعاتی خود را تشخیص داده و به طور مستقل به جستجو در منابع مختلف بپردازند و نیاز اطلاعاتی خود را برطرف کنند. از این رو موضوع مذکور از نیازهای پژوهشی ضروری برای کتابخانه‌های عمومی محسوب می‌شود. موضوعات «نقش کتابخانه‌های عمومی بر توسعه‌ی سواد اطلاعاتی کاربران» و «ارزیابی اثربخشی دوره‌های آموزشی برگزار شده در کتابخانه‌های عمومی» با میانگین ۴/۱۷۲۰، در جایگاه دوم اهمیت قرار دارند. نظر به این که یکی از ارزش‌ها و اهداف کتابخانه‌های عمومی، تعهد به سوادآموزی و یادگیری مادام‌العمر است و آموزش سواد اطلاعاتی هم تحقق این هدف را ممکن می‌سازد، لذا کتابخانه‌های عمومی با پژوهش در زمینه‌ی سواد اطلاعاتی می‌توانند دستیابی به این هدف را سرعت ببخشند. هم‌چنین پژوهش

در زمینه‌ی ارزیابی دوره‌های آموزشی کمک می‌کند نقاط ضعف و قوت این دوره‌ها روشن شده و اقدامات در جهت رفع نقاط ضعف این برنامه‌ها صورت گیرد.

جدول ۱۰: بررسی میزان اهمیت و اولویت موضوعات پیشنهادی در هر یک از محورهای پژوهشی

موضوعات	رتبه	میانگین	انحراف استاندارد
۱ بررسی آینده‌ی مطالعه و کتابخوانی	۱	۳/۸۳۴۴	۰/۸۳۸۵۵
۲ بررسی تأثیر مطالعه بر کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی	۲	۴/۱۰۸۳	۰/۷۳۰۱۲
۳ بررسی تأثیر مسابقات کتابخوانی بر ترویج عادت به مطالعه	۳	۳/۶۰۵۱	۰/۹۳۲۰۴
۴ مطالعه‌ی مفید و شیوه‌های مدیریت و ترویج آن در سطح جامعه	۴	۳/۷۵۸۰	۰/۸۶۵۲۹
۵ بررسی میزان ارتباط کتابخانه‌های عمومی با مدارس به منظور توسعه‌ی فرهنگ مطالعه	۵	۴/۱۲۱۰	۰/۹۸۲۸۷
۶ بررسی اثر مطالعه در ترویج دینداری و اخلاق‌گرایی	۶	۳/۷۳۸۹	۰/۹۸۱۵۴
۷ بررسی روش‌های مطالعه و ارزیابی اثربخشی آن‌ها	۷	۳/۶۶۸۸	۱/۱۲۸۸۱
۸ ارزیابی وضعیت مطالعه و کتابخوانی در جامعه و ارائه‌ی راهکارهایی برای ترویج آن	۸	۳/۹۶۸۲	۰/۸۷۲۸۱
۹ بررسی عوامل ترغیب‌کننده و بازدارنده‌ی مطالعه در میان مراجعان کتابخانه‌های عمومی	۹	۳/۸۷۲۶	۰/۹۷۸۷۹
۱۰ بررسی تأثیر برنامه‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه در فرهنگ‌سازی مطالعه	۱۰	۳/۶۶۲۴	۰/۸۲۰۸۴

همانطور که در جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، مهم‌ترین موضوع پژوهشی در محور مطالعه و کتابخوانی، از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی متعلق به موضوع «بررسی ارتباط کتابخانه‌های عمومی با مدارس به منظور توسعه‌ی فرهنگ مطالعه» با میانگین ۴/۱۲۱۰ است. ارتباط کتابخانه‌های عمومی با مدارس به منظور آشنایی بیش‌تر دانش‌آموزان با خدمات این کتابخانه‌ها و تشویق آن‌ها به استفاده از این خدمات می‌تواند نقش مؤثری در ایجاد و توسعه‌ی فرهنگ مطالعه در دانش‌آموزان داشته باشد. بنابراین پرداختن به پژوهش در این زمینه می‌تواند به گسترش ارتباط کتابخانه‌های عمومی و مدارس کمک کند. موضوع «تأثیر مطالعه بر کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی» با میانگین ۴/۱۰۸۳ رتبه‌ی دوم را به خود اختصاص داده است. علت شماری از ناهنجاری‌های اجتماعی، فقر فرهنگی است؛ لذا توجه به امر مطالعه و کتابخوانی، در راستای جذب بیش‌تر جوانان و در نهایت توسعه‌ی مؤلفه‌های فرهنگی در جامعه امری ضروری است. بنابراین مباحث مربوط به مطالعه و کتابخوانی از موضوعات پژوهشی ضروری و مورد نیاز برای کتابخانه‌های عمومی است.

۳. آیا بین نگرش مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان در خصوص تعیین اولویت‌های پژوهشی این کتابخانه‌ها تفاوت معناداری وجود دارد؟
جدول ۱۱، میانگین و انحراف معیار دیدگاه مدیران و کتابداران در خصوص اولویت‌های پژوهشی را نشان می‌دهد.

جدول ۱۱. میانگین و انحراف معیار اولویت‌های پژوهشی از دیدگاه مدیران و کتابداران

مقیاس	سمت	تعداد	میانگین	انحراف معیار
اولویت‌های پژوهشی	مدیر	۵۸	۴۲۵/۲۷	۵/۴۷
	کتابدار	۹۷	۴۳۰/۶۹	۱۱/۰۱

به منظور تحلیل این پرسش از آزمون تی گروه‌های مستقل استفاده شده است که نتایج این تحلیل در جدول ۱۲ آورده شده است.

جدول ۱۲. نتایج آزمون تی مستقل به منظور مقایسه‌ی دیدگاه مدیران و کتابداران در خصوص اولویت‌های

پژوهشی

مقیاس	مقدار تی	درجه آزادی	سطح معناداری
اولویت‌های پژوهشی	۵۹/۷۱	۱۵۶	۰/۰۰

نتایج جدول ۱۲ نشان می‌دهد که بین دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان در خصوص اولویت‌های پژوهشی تعیین شده اختلاف معنی‌داری وجود دارد ($p=0/00$ ، $t=59/71$). این امر می‌تواند ناشی از عوامل مختلفی از جمله تفاوت نگرش مدیران با کتابداران، سابقه‌ی بیش‌تر مدیران و حتی در بعضی موارد دارا بودن مدرک تحصیلی بالاتر باشد. این در حالی است که ممکن است در بعضی موارد کتابداران به دلیل تعامل بیش‌تر با کاربران، آگاهی بیش‌تری از نیازهای آن‌ها داشته باشند. همین امر موجب تفاوت دیدگاه آن‌ها نسبت به اولویت‌های تعیین شده می‌شود.

نتیجه‌گیری

نخستین گام برای پژوهش‌های اصولی در هر سازمان، داشتن منابع انسانی متخصص، منابع مالی و امکانات دیگر از یک سو و تعیین اولویت‌های پژوهشی از سوی دیگر است. اگر اولویت‌های پژوهشی سازمان به طور دقیق و مناسب تعیین شود، امکان بیش‌تری را برای انجام مطلوب سایر مراحل پژوهش فراهم می‌آورد و در نتیجه از نتایج پژوهش به صورت مؤثر و کارآمدتری استفاده خواهد شد. به عبارت روشن‌تر تصمیم‌گیری مبتنی بر پژوهش نیازمند آن است که پژوهش‌های انجام شده در راستای نیازها و مشکلات واقعی سازمان باشد. کتابخانه‌های عمومی نیز از این امر مستثنی نیستند. یکی از مشکلات و عوامل بازدارنده در ارتباط با برنامه‌ریزی‌های پژوهشی در کتابخانه‌های

عمومی، فقدان آگاهی از نیازها و اولویت‌های پژوهشی آن سازمان است. در این پژوهش بر اساس مطالعه‌ی دقیق متون و نظرخواهی از متخصصان حوزه‌ی علم اطلاعات و دانش‌شناسی، نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی در قالب یک پرسشنامه مشتمل بر ۹ محور اصلی و ۱۰۰ موضوع پژوهشی شناسایی شدند. برای تعیین میزان اهمیت و اولویت این موضوعات برای پژوهش‌های آینده، پرسشنامه در اختیار مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان قرار گرفت.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل نظرات مدیران و کتابداران این کتابخانه‌ها نشان داد که مهم‌ترین محورهای پژوهشی مربوط به «کتابخانه‌های عمومی» با میانگین ۴/۹۷، «مطالعات مربوط به کاربران» و «فناوری اطلاعات» با میانگین ۴/۷۹ و «مدیریت و بخش اداری» با میانگین ۴/۰۷ هستند. در محور کتابخانه‌های عمومی، موضوعات «نقش کتابخانه‌ها در تحقق جامعه‌ی اطلاعاتی و دانش‌مدار»، «امکان‌سنجی پیاده‌سازی مدیریت دانش در کتابخانه‌های عمومی» و «آینده‌پژوهی در کتابخانه‌های عمومی» اولویت اول تا سوم را به خود اختصاص دادند. مهم‌ترین موضوعات در محور «مطالعات کاربران» متعلق به موضوعات «**بررسی نقش تبلیغات و رسانه در جذب کاربران**» و «بررسی موانع جذب کاربران به کتابخانه‌های عمومی» بود. اولویت‌های پژوهشی در محور فناوری اطلاعات از دیدگاه مدیران و کتابداران کتابخانه‌های عمومی شامل موضوعات «امنیت اطلاعات در سامانه‌های تحت وب کتابخانه‌های عمومی» و «کاربردهای اینترنت و وب در بهبود فعالیت‌های کتابخانه‌های عمومی» بودند. جامعه‌ی مورد بررسی، موضوعات «ارزیابی عملکرد مدیران کتابخانه‌های عمومی» و «اصول برنامه‌ریزی در مدیریت کتابخانه‌های عمومی» را به عنوان مهم‌ترین پژوهشی در محور مدیریت و بخش اداری ارزیابی کرده‌اند. نکته‌ی قابل توجه در این پژوهش این بود که از دیدگاه جامعه‌ی مورد مطالعه، مهم‌ترین موضوعات پژوهشی در این سازمان، موضوعات تازه و کاربردی، موضوعات مبتنی بر آینده و موضوعات مرتبط با فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی بوده که برای انجام پژوهش‌های آینده دارای اولویت بیش‌تری هستند. این در حالی است که جامعه‌ی مورد بررسی، موضوعات سنتی و مباحث نظری را کم‌اهمیت‌تر ارزیابی کرده‌اند.

با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش امید است که پژوهشگران آینده با توجه به ظهور فناوری‌های جدیدی که باعث متحول شدن نیازهای کتابخانه‌های عمومی شده است، به مطالعه و پژوهش در جهت رفع نیازهای این سازمان بپردازند. این امر زمانی میسر می‌شود که نسبت به شناسایی و ارائه‌ی اولویت‌های پژوهشی در این سازمان اقدام شود. در واقع، هر گونه برنامه‌ریزی در زمینه‌ی پژوهش در کتابخانه‌های عمومی به منظور هدفمند کردن موضوعات پژوهش‌ها، مستلزم شناسایی اولویت‌های پژوهشی این سازمان است. نظر به این که منابع پژوهشی محدود و نیازهای کتابخانه‌های عمومی نامحدود هستند، برای جلوگیری از اتلاف منابع انسانی و مالی، باید انتخاب موضوعات پژوهش‌های آینده براساس اولویت‌های پژوهشی این سازمان باشد و این امر می‌تواند کتابخانه‌های عمومی را در دستیابی به اهداف و حل مشکلات خویش یاری نماید.

پیشنهادهای کاربردی پژوهش

۱. پیشنهاد می‌شود نهاد کتابخانه‌ها عمومی اقدام به نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی کتابخانه‌های عمومی در سراسر کشور نماید و اولویت‌های پژوهشی شناسایی شده را به دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی اعلام کند تا اساس کمک به انتخاب موضوع برای پژوهشگران در آینده قرار گیرد.
۲. نظر به این که نیازها و اولویت‌های پژوهشی کتابخانه‌های عمومی در طول زمان تغییر می‌کنند، لازم است فهرست اولویت‌های پژوهشی اعلام شده به طور مرتب بازنگری و روزآمد شود و به تبع آن به دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی اطلاع‌رسانی شود.

منابع

۱. انصاری، ع. (۱۳۷۸). بررسی نیازها و تعیین اولویت‌های پژوهشی در زمینه اقتصاد آموزش و پرورش از دیدگاه گروه‌های ذی نفع و ذی نفوذ و ذی علاقه. تهران: وزارت آموزش و پرورش - پژوهشکده‌ی تعلیم و تربیت.
۲. دیانی، م. (۱۳۸۷). رواج مسئله‌سازی و افول مسئله‌یابی در تحقیقات کتابداری. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*. ۱۱ (۱)، ۶-۳.
۳. سالاری، م. (۱۳۷۹). ضرورت روی‌آوری کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی به پژوهش. *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۳ (۳)، ۹۳-۸۰.
۴. عامریون، الف؛ تیمورزاده، الف؛ علیچانزاده، م؛ حکیم‌زاده، م؛ حسینی‌شکوه، م؛ بهادری، م؛ طاهرزاد، ک. (۱۳۹۳). نیازسنجی و تعیین اولویت‌های تحقیقاتی در حوزه‌ی اقتصاد سلامت: یک مطالعه‌ی ترکیبی در ایران. *طب نظامی*، ۱۶ (۱)، ۳۲-۲۸.
۵. فتاحی، ر. (۱۳۸۸). خلاقیت در پژوهش: تحلیل عناصر و عوامل نوآوری در پژوهش در چارچوب نظریه‌های خلاقیت. ارائه شده به همایش پژوهش در کتابداری و اطلاع‌رسانی: رویکردها، رویه‌ها و کاربردها، تهران.
۶. فتاحی، ر. (۱۳۹۰). حکایت استفاده‌ی کاربردی از پژوهش‌ها در ایران. *فصلنامه‌ی علوم و فناوری اطلاعات*، ۴۶ (۴).
۷. فتاحی، ر؛ بگلو، ر؛ آخشیک، س. (۱۳۹۳). *گذری و نظری برگزیده، حال و آینده‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی در ایران: نگاهی به شکل‌گیری، دستاوردها و چالش‌های توسعه‌ی علم اطلاعات و دانش‌شناسی*. شیراز: نامیه پارسی.
۸. فتاحی، ر؛ پریخ، م؛ سالاری، م؛ زره‌ساز، م؛ رجبعلی‌بلگو، ر؛ پازوکی، ف. (۱۳۹۳). *واکاری ابعاد برنامه‌ی راهبردی برای توسعه‌ی پژوهش در سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مراکز اسناد آستان قدس رضوی*. *مجله‌ی پردازش و مدیریت اطلاعات*، ۳۰ (۲)، ۵۷۳-۶۰۲.
۹. فتحی‌واجارگاه، ک. (۱۳۸۵). *نیازسنجی پژوهشی: مسئله‌یابی پژوهشی و اولویت‌بندی طرح‌های تحقیقاتی ویژه‌ی مدیران و کارشناسان واحدهای پژوهشی*. تهران: آبیژ.
۱۰. کریمی، غ؛ دماري، ب؛ قره‌باغیان، الف؛ رهبری، م؛ وفايیان، و؛ میناب‌سالمی، الف. (۱۳۸۴). نیازسنجی و تعیین اولویت‌های پژوهشی در مرکز تحقیقات سازمان انتقال خون. *مجله‌ی انتقال خون*، ۲ (۴)، ۱۲۳-۱۳۴.
۱۱. کوکرم، ک. (۱۳۹۴). سهم بودجه‌ی پژوهش در سال ۹۴؛ کم‌تر از نیم درصد. *جام‌جم آنلاین*، بازیابی در ۲۶ اسفند ۱۳۹۴.

<http://www.jamejamonline.ir/newspreview/۱۸۷۰۵۷۶۲۰۴۰۲۳۷۵۷۷۶۷>.

۱۲. محمدی، ن؛ احمدزاد اصل، م؛ داودی، الف؛ ناصرخت، م؛ رستم‌زاد سرشکه، الف؛ محمدی، ف؛ نعیم بنگش، م. (۱۳۸۷). تعیین اولویت‌های پژوهشی در معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۸۷. مؤسسه‌ی سلامت پژوهان نیکان.

۱۴. Brenner, Maria; Hilliard, Carol; Regan, Geraldine; Coughlan, Barbara; Hayden, Sharon; Drennan, Jonathan; Kelleher, Deirdre (۲۰۱۴). Research Priorities for Children's Nursing in Ireland: A Delphi Study. *Journal of Pediatric Nursing*, ۹۹ (۴), ۳۰۱-۳۰۸.
۱۵. Uslay, Can; Teach, Richard D. (۲۰۰۹). Marketing/entrepreneurship interface research priorities (۲۰۱۰-۲۰۱۲). *Journal of Research in Marketing and Entrepreneurship*, ۱۰ (۱), ۷۰-۷۵.
۱۶. Watson, Tom (۲۰۰۸). Public relations research priorities: a Delphi study. *Journal of Communication Management*, ۱۲ (۲), ۱۰۴-۱۲۳.
۱۷. Wilson, T. D. (۱۹۷۵). Research Priorities in Social Welfare Library and Information Work. *Journal of Librarianship*, ۷ (۴), ۲۵۲-۲۶۰.